

افزایش مسؤولیت پذیری پلیس با نظارت شهروندی

نویسنده

سری ساکار سن

ترجمه

فرسید دهتری

دانشگاه علوم انتظامی امین

۱۳۹۳



دانشگاه علوم انتظامی امین

افزایش مسؤولیت پذیری پلیس با نظارت شهروندی

نویسنده: سری سانکار سن

مترجم: فرشید مهدوی

ناشر: دانشگاه علوم انتظامی امین

آماده سازی کتاب: فرهنگ شناسی

چاپ اول: ۱۳۹۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۳۰۰۰ ریال

لیتوگرافی، چاپ و صفحه افی: مرکز چاپ و نشر ساعس ناجا (ایمان)

نشانی دانشگاه: تهران، اتوبان شهید بهشتی، غرب - دانشگاه علوم انتظامی امین - ۴۸۹۳۱۲۹۶

سرشناسه: سن، سانکار، ۱۹۳۶ - م. Sen, Sankar

عنوان و نام پدیدآور: افزایش مسؤولیت پذیری پلیس با نظارت شهروندی / سری سانکار سن؛ ترجمه فرشید مهدوی.

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه علوم انتظامی امین، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۲۲۵ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۳-۰۰۸-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیا

عنوان اصلی: Enforcing police accountability through civilian oversight, 2010

موضوع: پلیس -- تخلفات

موضوع: پلیس -- مدیریت -- مشارکت شهروندان

موضوع: شکایت ها

شناسه افزوده: مهدوی، فرشید - مترجم

شناسه افزوده: دانشگاه علوم انتظامی ناجا

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ س ۹ ش ۷۹۳۶ HV

شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۵۵۷۴۳

رده بندی دیویی: ۲۲/۳۶۳

سخن ناشر

کسب علم و دانش و تلاش برای بهره‌گیری از علوم جدید و بومی‌سازی آن برای رفع نیازهای علمی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی به منظور اعتلای اقتدار امت اسلامی از توصیه‌های مهم اسلام است. علوم پلیسی که نگاه با پیشرفت بسیاری از علوم محض و تلفیق آنها با یکدیگر، روز به روز نو می‌شود و مرزهایی که دانش می‌سازد، از جمله علمی است که درخت آن در کشورمان در حال رشد و نمو و ثمر دادن است.

ترجمه آثار علمی برجسته و معتبر و اشاعه مفاهیم آنها در جمله رهیافت‌های کارآمد و اثربخش است که می‌توان در سایه آن بستری مناسب برای حرکت نابگران و کارشناسان علوم پلیسی در کشورمان ساخت. بدیهی است تلفیق همگن تجربه‌های کارشناسان امور پلیسی داخلی با علوم و تجربه‌های کارشناسان و خبرگان علوم پلیسی دیگر کشورها باعث پیشرفت دانش پلیسی در کشور خواهد شد. گامی هرچند کوچک در این مسیر بلند برداریم. امید است ثابری از این دست بتواند نویسندگان، محققان، کارشناسان و استادان را برانگیزاند تا تجربه‌ها و توانایی خود را متبلور کنند و به رشته تحریر درآورند.

سخن مترجم

کتاب حاضر ما به نظارت مردم بر نیروی پلیس را مورد بررسی قرار می‌دهد. نویسنده، سیستم نظارت شه‌رندی را امور پلیسی در برخی کشورها از جمله ایالات متحده، انگلستان، ایرلند، آفریقای جنوبی، هندوستان، پاکستان و ... را مورد بررسی قرار داده و موارد تنش‌زایی که منجر به تنش و تحریک در این سیستم‌ها شده را بیان نموده است. نظر به کمبود منابع و تألیفات علمی و مستند به زبان فارسی در این زمینه، می‌توان ادعا کرد که کتاب حاضر با توجه به جامعیت نسبی آن، از اهمیت زیادی برخوردار بوده و امید است که از سوی صاحب‌نظران، محققین و کارشناسان حوزه مباحث اجتماعی و انتظامی مورد توجه قرار گیرد.

بر خود لازم می‌بینم از همه کسانی که اینجانب را در انجام این ترجمه یاری رساندند تشکر کنم. از همسر، خانم رقیه سبحانی که با بازنگری ترجمه‌ها در ریزش‌ها و تون مربوطه کمک شایانی به دقت و روانی متن نهایی نمودند، کمال سپاسگزاری را دارم. تنها بدون یاری ایشان و زحمات عوامل پژوهش دانشکده کوثر دانشگاه علوم انتظامی اج‌س، و نیز تلاش مجدانه برادر ارجمندم دکتر مجید خباز ارائه چنین اثری ممکن نبود.

با تشکر
فرشید مهدوی

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۵	پیشگفتار
۱۹	سخن مؤلف
۲۱	فصل اول: مقدمه
۲۹	فصل دوم: مسئولیت پذیری پلیس
۳۰	مشخصه‌های پلیس مردم‌سالار
۳۲	کنترل داخلی
۳۲	فرآیندهای انضباطی
۳۵	آموزش
۳۶	التزام درونی
۳۷	اصلاحات مدیریتی
۳۸	افزایش مسئولیت‌پذیری با فناوری رایانه‌ای
۳۸	مدیریت خطر
۴۱	فصل سوم: نظارت سازمان‌های بیرونی
۴۳	وضعیت هندوستان
۴۴	انتصاب رئیس پلیس
۴۵	بودجه
۴۵	هیئت بازرسی از پلیس
۴۶	دبیرخانه ایمنی و امنیت داخلی در آفریقای جنوبی
۴۶	واحد استانداردهای پلیس وزارت کشور در انگلستان و ولز

۴۷	نقش سیستم قضایی
۴۹	دادستان‌ها
۴۹	هیئت منصفه تحقیق
۵۰	نقش رسانه‌ها
۵۱	پاسخگویی در قبال جامعه
۵۴	پافشاری قربانیان برای ایجاد اصلاحات در پلیس
۵۴	امور پلیسی جامعه محور
۵۵	حق دسترسی به اطلاعات
۵۷	فصل چهارم: نهادهای نظارت شهروندی
۵۸	تشخیص جاداری
۵۹	توانایی انجام تحقیقات مستقل
۶۰	شکایت از پلیس
۶۰	ثبت نشدن شکایات
۶۲	توهین لفظی
۶۲	استدلال‌هایی در حمایت از نظارت شهروندی
۶۲	سرسختی پلیس
۶۵	تأثیر نظارت شهروندی
۶۶	ملزومات یک نهاد نظارتی موفق
۶۷	تمهیداتی برای حفظ استقلال نهادهای نظارت شهروندی
۶۷	دسترسی عموم مردم به نهادهای نظارت شهروندی
۶۷	حل و فصل غیر رسمی شکایات
۶۸	بخش تحقیق
۶۹	حقوق پلیس
۶۹	بررسی پرونده
۷۰	پیشنهاد تغییرات راهبردی و همه‌جانبه
۷۱	سیستم‌های هشدار زودهنگام
۷۱	تخصیص حرفه‌ای
۷۲	ارزیابی

۷۲	منابع
۷۲	همکاری پلیس
۷۳	حمایت سیاسی
۷۳	حمایت فعالان
۷۵	فصل پنجم: نظارت بر پلیس - تجربه بریتانیا
۷۶	قانون ۱۹۶۴
۷۹	کمیسیون مستقل شکایات پلیس
۸۳	فصل ششم: نظارت بر پلیس در کانادا
۸۶	حل و فصل داخلی
۸۹	قانون نظارت مستقل بر پلیس، مه ۲۰۰۷
۹۰	واحد ویژه تحقیقات
۹۱	سازمان نظارت بر پلیس در مانتوبا
۹۲	بازرس شکایات پلیس در استان ساسکاچوان
۹۲	کمیسیون اخلاقیات پلیس کبک
۹۳	فصل هفتم: کمیسیون شکایات عمومی از پلیس سواره نظام سلطنتی کانادا
۹۴	ترکیب کمیسیون
۹۵	وظایف پلیس سواره نظام سلطنتی کانادا
۹۶	دادگاه عمومی
۹۸	حل و فصل توافقی اختلاف
۹۸	کمیته نظارت خارجی پلیس سواره نظام سلطنتی کانادا
۹۹	چارچوب مسئولیت پذیری مدیریت
۱۰۰	گزارش ۱۹۹۷ ممیز کل کانادا
۱۰۲	امتناع از رسیدگی
۱۰۳	درخواست از دادگاه فدرال
۱۰۵	رسیدگی به پرونده‌های مهم
۱۰۵	شلیک مرگبار به کوین آرناد

- گزارش کمیسیون شکایات عمومی پلیس سوار در مورد استفاده این نیرو از شوکر ۱۰۶
- گزارش نهایی کمیسیون در مورد مرگ ایان بوش ۱۰۶
- کمیته تحقیق آکانر ۱۰۷
- دیدگاه پلیس سواره نظام سلطنتی کانادا ۱۰۹
- رسیدگی به شکایات عمومی ۱۰۹

فصل هشتم: بازرس ویژه پلیس در ایرلند شمالی ۱۱۱

- پلیس سلطنتی آلستر ۱۱۱
- مسئولیت پذیری پلیس سلطنتی آلستر ۱۱۳
- وظایف اصلی بازرس ویژه پلیس در ایرلند شمالی ۱۱۴
- هیئت رسیدگی به امور پلیس ایرلند شمالی و پلیس سلطنتی آلستر ۱۱۶
- فعالیت‌های اصلی بازرس ویژه پلیس در ایرلند شمالی ۱۱۶
- قوانین ۲۰۰۰ و ۲۰۰۳ پلیس ایرلند شمالی ۱۱۷
- مقیاس زمانی ۱۱۹
- بودجه ۱۱۹

فصل نهم: اداره مستقل رسیدگی به شکایات ۱۲۱

- نظارت بر پلیس در آفریقای جنوبی ۱۲۱
- وظایف اداره مستقل رسیدگی به شکایات ۱۲۶
- ثبت شکایات ۱۲۶
- رسیدگی به شکایات ۱۲۸
- بازدید سرزده از کلانتری‌ها ۱۳۳
- «نظارت» و «تحقیق و توسعه» ۱۳۳
- استقلال اداره مستقل رسیدگی به شکایات ۱۳۴
- گزارش رسمی ۱۳۵
- دیدگاه پلیس درباره نظارت و مسئولیت‌پذیری ۱۳۷
- طرح راهبردی ۲۰۰۶-۲۰۰۹ ۱۳۸

فصل دهم: هیئت رسیدگی به شکایات پلیس در کشور استرالیا ۱۴۱

۱۴۳	نیو ساوت ولز
۱۴۴	هیئت شکایات پلیس استرالیای جنوبی
۱۴۶	هیئت شکایات پلیس در ویکتوریا
۱۴۸	کمیسیون کیفری کوینزلند
۱۵۱	مشاهدات
۱۵۳	فصل یازدهم: نظارت بر پلیس در برزیل
۱۵۳	کنترل داخلی: کاریگدوریا
۱۵۴	اُویدوریا
۱۵۵	ارزیابی
۱۵۹	فصل دوازدهم: کمیسیون ملی حقوق بشر و نظارت بر پلیس
۱۶۰	خسونت در بازداشتگاه
۱۶۲	شاخه تحقیقات کمیسیون
۱۶۳	فیلم برداری از عمل کالبد شکافی
۱۶۴	بازدید سرزده از بازداشتگاههای پلیس
۱۶۵	کانون‌های حقوق بشر
۱۶۵	ترکیب نظارت برون سازمانی با نظارت درون سازمانی
۱۶۶	اصلاحات پلیس
۱۶۸	دستورالعمل‌های کمیسیون ملی حقوق بشر در مورد نحوه دستگیری
۱۷۰	درگیریه‌های مرگبار
۱۷۱	نتیجه‌گیری
۱۷۴	فصل سیزدهم: نظارت بر پلیس در ایالات متحده آمریکا
۱۷۶	نظارت شهروندی در فیلادلفیا
۱۷۹	هیئت نمایندگان پلیس در دیترویت
۱۸۰	اداره معیارهای حرفه‌ای شیکاگو و هیئت پلیس
۱۸۱	هیئت پلیس
۱۸۳	اداره بازرس ویژه فلینت در میشیگان

۱۸۴	هیئت نظارت بر شکایات شهروندی شهر نیویورک
۱۹۰	نتیجه گیری
۱۹۳	فصل چهاردهم: اصلاحات پلیس در هندوستان و کشورهای همسایه
۲۰۱	کشورهای همسایه
۲۰۲	پاکستان
۲۰۳	سريلانكا
۲۰۵	بنگلادش
۲۰۶	کمیسیون ملی پلیس
۲۰۷	فصل پانزدهم: سخن یانی
۲۱۲	اثرگذاری بر روحیه پلیس
۲۱۳	سازمان های نظارتی در هندوستان
۲۱۶	انواع سازوکارهای نظارت شهروندی
۲۱۶	۱. مدل رسیدگی درون سازمانی با کنترل خارجی
۲۱۷	۲. مدل تحقیقات مستقل با داوری پلیس
۲۱۷	۳. مدل دیگر «مدل مستقل» است.
۲۱۷	نظارت بر فرآیندها و سیاست های سازمانی
۲۱۸	انواع شکایات
۲۱۸	سیستم های ممیزی پلیس
۲۱۹	ارزیابی تأثیر نظارت شهروندی
۲۱۹	اثرگذاری بر شاکیان
۲۲۰	نتایج تحقیقات
۲۲۱	رضایتمندی شکات
۲۲۲	حلول فصل غیر رسمی
۲۲۳	تأثیر بر روحیه (و انگیزه) پلیس

پیشگفتار

این کتاب یکی دیگر از تألیفات تأمل برانگیزی است که به قلمروان و پرربار مبارز عرصه اصلاحات پلیس، سری سانکار سن^۱، به رشته تحریر درآمده است. سانکار سن در مقام رئیس کل پلیس، ریاست دانشگاه پلیس هندوستان و مدیرکل کمیسیون ملی حقوق بشر خدمت کرده است. بنده در زمان فعالیت ایشان در کمیسیون حقوق بشر افتخار آشنایی با این انسان ارجمند و گرانقدر را پیدا کردم. تمجید من از ایشان زمانی اوج گرفت که تلاش خستگی ناپذیر وی در معنا بخشیدن به فرهنگ پلیس امروز را مشاهده کردم.

افزایش جرائم خشن، اقدامات بررستی با بی‌بهای پیچیده و پیشرفته، اهانت‌های ظالمانه و تحقیرکننده با هدف آزار هزاران زن، مرد و کودک بی‌گناه، ناکارآمدی سیستم قضایی و تفسیرهای حقوقی کاملاً آزادانه همگی سائل‌های مشکلاتی را به‌بار می‌آورند. تمایل روزافزونی برای توسل به خشونت در رسیدن به اهداف سیاسی و «ترسیم مجدد مرزهای قومی با خون» مشاهده می‌شود. برای حفاظت از جامعه ممکن است به معترانینی با ضمانت اجرای قوی برای اعطای اختیارات کافی به دستگاه انتظامی و پلیس ضرورت باشد. با این حال، پیش شرط ضروری چنین کاری این است که از اختیارات گسترده محوله سوءاستفاده نشود. پیش از تصویب قوانینی با ضمانت اجرای قوی از این قبیل، دولت باید در مورد افراد و کسانی که اختیارات به آنها تفویض می‌شود کاملاً تفکر و تأمل کند. تجربه نشان داده است، سازمان‌های پلیسی به مسئولیت‌های اخلاقی و وجدانی خود که لزوماً جزء لاینفکی از اختیارات محوله است، همیشه هم عمل نکرده‌اند. طبق تجربه بشر، همیشه برخورداری از اختیارات وسیع بدون اعمال نظارت کافی باعث حرکت به سمت افراط و سوءاستفاده می‌شود. تاریخ پر از نمونه‌هایی است که برخورداری از قدرت و اختیار به شکلی بی‌حساب و کتاب به سرعت پیدایش استبداد و ستم را در پی داشته است. درواقع، درمان بیماری از خود بیماری بدتر می‌شود.

دیوید اچ. بیللی^۱ در جمع‌بندی نتایج مربوط به بدرفتاری پلیس می‌گوید:

ترس از خشونت پلیس، روی درخواست برای دریافت خدمات پلیس و آمادگی برای کمک به پلیس در انجام وظایف تأثیری ندارد و سردی رابطه با پلیس، خودداری از تماس با آن، بی‌احترامی پنهان، خشم درونی و گرایش به بدترین افکار در مورد پلیس را در پی دارد. پلیس هم که با همکاری نکردن مردم رو به رو می‌شود در یک واکنش کلی احتمالاً به جست‌وجو و تجسس بیشتر رو می‌آورد و مظنونانی هم که به جای صحبت کردن، بیشتر فرار می‌کنند به احتمال زیاد مقصر شناخته می‌شوند و با آن‌ها با خشونت رفتار می‌شود. خشم و آزرده‌گی مردم که با مشاهده رفتار تند پلیس تشدید می‌شود موجب وقوع اعتراضات و خشونت‌های جمعی می‌شود و از طرفی ایده پلیس مبتنی بر اینکه فقط زور و خشونت مؤثر است را تقویت می‌کند. باور رواج خشونت پلیس موجب می‌شود مردم، فارغ از اینکه پلیس واقعاً چه کار می‌کند، به انتقاد از او بپردازند.

سانکار سن در کتاب خود می‌گوید: «به‌کارگیری ناصحیح و استفاده بی‌قید و شرط از اختیارات برای محدود کردن حق افراد با ابزارهایی مانند: دستگیری، تفتیش منازل و ایست و بازرسی به بد شدن رابطه پلیس با کل جامعه منجر می‌شود و در نتیجه انجام مؤثر امور پلیسی در این مناطق ممکن نیست.» این اصلی اثبات شده است که کارایی پلیس به اعتماد مردم وابسته است. مردم اطلاعات و اسباب را در اختیار پلیس قرار می‌دهند و فقط یک مأمور پلیس مغرور و خودفریفته ممکن است فکر کند که بدون اعتماد و حمایت عمومی می‌تواند وظیفه‌اش را به درستی انجام دهد.

در حدود شصت سال پیش، یکی از کارشناسان خا، جی، روش حکومتی هندوستان را روشی مبتنی بر بی‌نظمی و هرج و مرج توصیف کرد. به بیان ساده‌تر، استقلال هندوستان و ظهور جمهوری مستقل در قالب احترام به اقوام، بسیاری از نظرات و مشاهدات منتشره در مطبوعات غربی به‌ویژه آمریکایی، استحکام جمهوری جدید هندوستان را شکننده و بی‌وام می‌دانستند. امتیاز یا حق رأی عمومی بزرگسالان^۲ که بزرگ‌ترین ریسک تاریخ نام گرفت، از نظر مطبوعات غربی خیلی آرمان‌گرایانه بود. بعد از گذشت شصت سال، لحن گزارشگران و روزنامه‌نگاران غربی تغییر کرد و با اکراه آن را تحسین کردند. طبق اظهارات آن‌ها، مردم سالاری هندوستان با وجود آشفتگی و بی‌نظمی آن، قوی و قدرتمند است. همچنین گزارشگران و روزنامه‌نگاران غربی گفتند: پیشرفت اقتصادی هندوستان نشان می‌دهد اولین کشوری است که «به این پیشرفت نه صرفاً به دلیل توان فیزیکی کارخانه‌ها و مراکز تولید بلکه

1- David H. Bayley.

2- Universal Adult Franchise.

با توان ذهنی و فکری خود^۲ دست یافته است. تولید ناخالص هندوستان هم اکنون از مرز یک تریلیون دلار^۱ گذشته است. شورای اطلاعات آمریکا^۳ در گزارش خود با عنوان «ترسیم آینده جهانی»^۴، نقاط قوت و ضعف مربوط به پتانسیل اقتصادی هندوستان را در سال ۲۰۲۰ نشان داده است.

همه آمال و آرزوهای بشر تابع مرگ و قدرت بی‌بدیلاوست. اگر این استعاره را تعمیم دهیم می‌توان اینگونه گفت که همه اهداف و آرزوهای ما در جایگاه یک ملت متمدن یعنی هم آرمان‌های اقتصادی و هم سیاسی، منوط به یک سیستم قضایی سالم و درست است. به‌کارگیری زور یا قدرت فیزیکی در انحصار دولت یا همان حکومت جمهوری است. اگر عوامل غیردولتی با فراهم شدن شرایط از قدرت فیزیکی برای رسیدن به اهداف خود گستاخانه سوءاستفاده کند، رلّت تضعیف و از اعتماد مردم به آن کاسته می‌شود. اگر شمار بسیاری از مردم اعتماد خود به دولت و سیستم قضایی جامعه را از دست دهند، موجی از دید منفی و انتقاد در جامعه به راه می‌افتد که نهایتاً به گسترش بدبینی منجر می‌شود که بسیار مخرب است. هم‌اکنون، شرایطی شبیه به این وضعیت به‌وجود آمده است. سیاستمداران و مقامات اجرایی اکنون در مکانی اشتباه و جای نامناسب به دنبال راه حل و چاره می‌گردند.

ایجاد اصلاحات در سیستم قضایی خطرتر از آن است که صرفاً به قضات و مأموران پلیس واگذار شود. تاریخ با افرادی که تفکر اخلاقی ندارند و نتوانسته‌اند نیروی تغییر را مدیریت کنند رفتار مهربانانه‌ای نداشته است. این واقعیت را بپذیریم که سیستم دادگستری یا قضایی ما با شکست مواجه شده است. پلیس و مأموران مجهز، آموزش دیده، و درستکار وجود ندارند، البته به استثنای شمار بسیار محدودی از سربازان شریفی که به خاطر اندک بودنشان نمی‌توانند چیزی را تغییر دهند. بیشتر از هر کس نگرانی در این میان، باید سیستم قضایی را مقصر دانست. اطلاع دادرسی، قضات غیر متخصص، تعلیم ندیده، مدیریت ضعیف در روند پرونده، آشفتگی و بی‌نظمی اقدامات دادگاه و تبعیت نکردن از یک برنامه زمان‌بندی مشخص همگی در شکست و ناکامی سیستم قضایی نقش دارند. ما از بحریات گذشته خود و سایر کشورها درس نگرفته‌ایم. برای مثال ایجاد دادگاه تجدید نظر^۵ در انگلستان نتیجه طغیان نارضایتی از سیستم دادگستری بود. اخیراً هم تشکیل هیئت نظارت بر دادگستری^۶ در پی برخی ناکامی‌های جدی سیستم قضایی از جمله در مواردی همچون «گیلفورد چهار»، «مگوایر هفت»،

۱- بر حسب دلار آمریکا.

2- American Intelligence Council.

3- Mapping the Global Future.

4- Court of Criminal Appeals.

5- Criminal Justice Review Board.

و «بیرمنگامش»^۱ صورت گرفت.^۲ لرد دولین^۳ راجع به این موارد می‌گوید: «اینها بزرگ‌ترین فجایعی هستند که در دوره من پایه‌های عدالت در بریتانیا را به لرزه درآورده‌اند».

فراگیرتر شدن فساد یعنی افزایش سرعت فروپاشی سیستم قضایی و بیشتر شدن نتایج فاجعه‌آمیز آن. در این میان، شهروندان شریف و درستکار سردرگم و درمانده باقی می‌مانند. یکی از سلاطین کشورهای آفریقایی در سال‌های اخیر اقدامی انجام داد که در اصل می‌توان گفت نهایت افتخار به فساد بود. او مجسمه خود را در مقابل ساختمان دیوان عالی کشور نصب کرد و تحریف شده یکی از جملات مشهور انجیل را به این مضمون در پایین آن و روی سنگ بادوام گرانت حک کرد: «به دنبال فرمانروایی سیاسی باش، هر چیز دیگری به تو ملحق می‌شود». حتی اگر فرمانروا و حاکم شوی، هر چیز دیگری را هم می‌توانی با قدرت خود به دست آوری. همگان شوکه شدند. اما این اتفاق فقط واقعیت‌های سیاسی زمان را به آنها یادآوری کرد. مردم ساری به شکلی که اعمال می‌شود به استبداد منتخب یا ستمگری اکثریت منجر می‌شود. آن به آنجا که در آلمان زمان هیتلر اتفاق افتاد را اینگونه شرح می‌دهد: دسته‌های اوباش منابع یکی از بزرگ‌ترین کشورهای پیشرفته را تصرف کردند. افراد فرومایه قدرت را به دست گرفتند. با این حال، هیتلر هیچ‌وقت از گزافه‌گویی در مورد انتخابشدنش با رأی اکثریت جامعه مردم سالار دست بر نداشت. این وقایع برای مردم سالاری ما در هندوستان درس‌های زیادی دارد.

هنوز هم معتقدم برای هندوستان و هندوستانی‌امیدهایی وجود دارد. هنوز همه چیز را از دست نداده‌ایم. راه را گم کرده‌ایم ولی مطمئناً راسی دیگر خواهیم یافت. کتاب‌هایی از این دست و افرادی مانند سانکار سن این مسئله را مردم به ما گوشزد می‌کنند.

ام. ان. ونکاتاجالیا^۴، رئیس سابق دیوان عالی هندوستان

۲۴ دسامبر ۲۰۰۹، بنگلور^۵

1- Guilford Four, Maguire Seven, Birmingham six.

۲- «گیلفورد چهار» و «مگوایر هفت» دو گروه از افرادی هستند که دادگاه‌های انگلستان آن‌ها را به جرم دست داشتن در قضیه بمب گذاری رستوران گیلفورد در تاریخ ۵ اکتبر ۱۹۷۴ محکوم کردند. حکم محکومیت این دو گروه بعدها نقض شد و آن‌ها پس از تحمل ۱۵ تا ۱۶ سال حبس آزاد شدند. «بیرمنگام شش» نیز به پرونده محکومیت شش نفر مربوط می‌شود که در سال ۱۹۷۵ در انگلستان به جرم بمب گذاری در رستوران بیرمنگام به حبس ابد محکوم شدند. در این مورد نیز دادگاه استیناف در سال ۱۹۹۱ محکومان را تبرئه کرد و این شش نفر آزاد شدند. برخلاف دو مورد قبل، به این افراد غرامت مالی پرداخت شد.

3- Lord Devlin.

4- Alan Bullock.

5- M. N. Venkatachaliah, Former Chief Justice of India.

6- Bangalore.

سخن مؤلف

انجام امور پلیسی در یک جامعه مردم‌سالار کار دشواری است. دو عامل اصلی در انجام امور پلیسی در جامعه مردم‌سالار عبارتند از: دفاع از حقوق اساسی افراد و در عین حال رعایت قانون. الزام پلیس برای استفاده از زور برای کنترل خشونت و بی‌نظمی، مسئله سوءاستفاده نکردن خود او از قدرت را مطرح می‌کند. استفاده پلیس از قدرت باید مطابق با معیارها و استانداردهایی باشد که در رد تأیید اعضای جامعه باشند.

در جوامع مردم‌سالار، پلیس معمولاً با در قبال سازمان‌ها و نهادهای مختلفی مانند سیستم مستقل قضایی و نهادهای شهروندی^۱ مانند بازرسان ویژه و کمیسیون‌های حقوق بشر پاسخگو باشد. از دهه ۱۹۸۰، بسیاری از جوامع در شرکت‌های غربی شاهد پیدایش مکانیسم‌های نظارت شهروندی بوده‌اند. بدین ترتیب دیگر پلیس در مورد رعایت حقوق شهروندی توسط عوامل خود به تنهایی تصمیم نمی‌گیرد. این امر منجر به مقامات ارشد پلیس به حمایت از زیردستان خود تمایل دارند، تقاضای عدم مردم برای اعمال نظارت شهروندی را افزایش داده است.

در کشورهای مختلف سازمان‌های پلیسی به این بهانه که کنترل نهادهای نظارت شهروندی (غیر نظامی) با روحیه پلیس مغایرت دارد، با آن مخالفت می‌کنند. با وجود این و برخلاف شواهد منقول، هیچ مدرک محکمی دال بر تأثیر منفی نظارت شهروندی بر روحیه عوامل پلیس و عملکرد آن‌ها وجود ندارد. رویه نوظهور در کشورهای مردم‌سالار بیشتر از نظارت‌های شدیدتر درون سازمانی حمایت می‌کند.

۱- منظور از نهادهای شهروندی، نهادهای غیر دولتی و مردم نهاد است.

در فصول مختلف این کتاب درباره نهادهای نظارتی و تأثیر آنها روی عملکرد پلیس و نیز دیدگاه شاکیان بحث و بررسی می‌شود. چالش واقعی پیش روی نهادهای نظارتی این است که مقامات پلیس را متقاعد کنند که الزام به رعایت دقیق قانون و حقوق شهروندی نه تنها سبب همکاری و رضایت بیشتر شهروندان می‌شود بلکه عملکرد مؤثرتر پلیس را نیز در پی خواهد داشت. هدف از نظارت شهروندی این است که به جامعه نشان داده شود پلیس نهادی مسئول است.

در هندوستان، سازمان پلیس در برابر مردم چندان پاسخگو نیست و خود را به نوعی وام‌آور حزب سیاسی حاکم می‌داند. اخیراً، دادگاه عالی هندوستان پس از رسیدگی به پرونده پراکاس سینگ در برابر اتحادیه هندوستان، طی حکمی تاریخی به دولت‌های مرکزی و ایالتی دستور داد تا هیئت‌های رسیدگی به شکایات از پلیس را راه‌اندازی کنند. متأسفانه، پاسخ دولت‌های مرکزی و ایالتی و نیز رهبران پلیس به این حکم دیوان عالی نشان می‌دهد که آنها به‌عبارت دیگر به این کار ندارند. اربابان سیاسی می‌خواهند که سازمان پلیس همیشه به آنها وابسته باشد و در واقع در جایگاه حافظ حقیقی آزادی و حقوق مردم عمل نکند. هندوستان به سازمان پلیس حرفه‌ای و مسئولیت‌پذیر نیاز دارد و داشتن چنین سازمانی نیازمند عزم جدی جامعه ملی است.